



Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Versterking Jeugd- gezondheidszorg op en met scholen

Voor een gezonde leefstijl
van kinderen en jongeren!

Versterking *Jeugd- gezondheidszorg* op en met scholen

Het RIVM Centrum Gezond Leven (CGL) deed voorjaar 2014 onder het motto Versterking Jeugdgezondheidszorg (JGZ) op en met scholen een oproep om inspirerende projecten aan te dragen gericht op versterken van de samenwerking tussen JGZ, scholen, gezondheidsbevordering, jongeren en hun ouders. Met als einddoel een gezondere leefstijl en gezondere kinderen en jongeren.

De oproep

De oproep Versterking JGZ op en met scholen past in de op pagina 4 geschetste ontwikkelingen en richt zich actief op het stimuleren van de samenwerking tussen JGZ en onderwijs. Bij elk project was nauwe betrokkenheid van JGZ en onderwijs vereist. We ontvingen ruim dertig inspirerende reacties. Bijna alle JGZ-organisaties in Nederland waren betrokken bij één of meer projectvoorstellen.

De projecten moesten aansluiten bij één of meerdere aanbevelingen voor een toekomstbestendige en krachtige JGZ vanuit het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ).

Enkele van deze aanbevelingen zijn: 'doe het samen met jongeren, ouders en partners', 'richt de aandacht meer op acceptatie en eigen kracht', 'betrek sociale netwerken rondom jongeren', 'neem een rol in het ontwikkelen van schoolgezondheidsbeleid' en 'werk samen met lokale partijen'. (Bron: 'Het vertrouwen krijgen van jongeren' en 'Handreiking JGZ in beeld bij adolescenten'.)

Het ging om plannen waarbij veel enthousiasme en commitment aanwezig is bij onderwijs, jongeren en JGZ. Inspirerende projecten, die met een financieel zetje bijdragen aan gezondere leerlingen en studenten. We bedoelen dan de gezondheid en de leefstijl in brede zin, zoals op het gebied van roken, alcohol- en drugsgebruik, gewicht, voeding of sociaal-emotionele ontwikkeling.

Samenwerking en selectie van projecten

Het CGL werkt samen met het NCJ, ActiZ en GGD GHOR Nederland. In juni 2014 zijn alle plannen in samenwerking met Spectrum/Stichting Alexander voorgelegd aan een klankbordgroep van jongeren. Vervolgens heeft een breed samengestelde commissie met vertegenwoordigers uit onderwijs, JGZ, gezondheidsbevordering, thema-instituten en gemeenten advies gegeven over de selectie.

Uitvoering in schooljaar 2014 - 2015

In totaal gaan in het schooljaar 2014-2015 twaalf organisaties van start met een project waarbij scholen, JGZ-instellingen en diverse andere partners samenwerken. Er zijn projecten voor het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo).

De twaalf projecten zijn inspirerend, hebben grote potentie en zijn overdraagbaar naar andere organisaties. Ieder project is sterk op ten minste één van de aanbevelingen van het NCJ. In deze folder staan de gekozen projecten beschreven.

Versterking JGZ is een onderdeel van het programma #Jeugdimpuls. Met het programma geven het CGL en partners een impuls aan de gezonde leefstijl van jongeren via scholen en sociale media.

Achtergrond Jeugdgezondheidszorg en het onderwijs

De JGZ heeft een unieke positie Nederland. Ze is toegankelijk voor iedereen; ouders, kinderen en professionals die met kinderen en jeugdigen te maken hebben. De JGZ kijkt met een brede blik naar de ontwikkeling (lichamelijk, sociaal, psychisch en cognitief) van alle kinderen en jeugdigen.

Er zijn verschillende contactmomenten. Bijna alle kinderen van 0-4 jaar en hun ouders bezoeken het consultatiebureau. Ouders kunnen hier terecht met al hun vragen over opgroeien en opvoeden. Daarna komt de JGZ op de basisschool en ziet alle kinderen van groep 2 en groep 7. In het voortgezet onderwijs zijn er nog twee contactmomenten met leerlingen uit de 2e en 4e klas. Indien tijdens deze contactmomenten signalen zijn die de ontwikkeling van het kind of de jeugdige bedreigen, zorgt de JGZ dat er passende hulp wordt aangeboden

De leefwereld van kinderen, jongeren en hun gezinnen verandert continu. De maatschappij wordt complexer, een ongezonde leefstijl en psychosociale problematiek vraagt een innovatieve houding van de JGZ. De JGZ is dan ook volop in beweging. Het standaard actief aanbieden van de contactmomenten, wat soms alleen via het afnemen van

vragenlijsten gebeurt, lijkt niet meer afdoende. Ouders en jongeren zelf, maar ook JGZ-professionals voelen de behoefte om de JGZ-zorg krachtiger en flexibeler neer te zetten. Om dan beter in te kunnen spelen op nieuwe gezondheidsvraagstukken en maatwerk te leveren. Het NCJ ondersteunt de JGZ in deze ontwikkeling en heeft aanbevelingen opgesteld voor een meer toekomstbestendige en krachtige JGZ.

Samenwerking met partners is hierbij van groot belang en een heel belangrijke partner voor de JGZ zijn de scholen. Ook leerkrachten signaleren immers mogelijke opvoed- en opgroeirisico's, en andersom kan de JGZ zaken signaleren die voor de school van belang zijn, bijvoorbeeld rond de veiligheid van het schoolklimaat. De JGZ kan een eerste aanspreekpunt zijn als een scholier of student vragen heeft over gezond opgroeien en gezonde leefstijl. Toch is de samenwerking tussen onderwijs en JGZ niet altijd optimaal en is het nog niet altijd vanzelfsprekend dat JGZ en onderwijs samen optrekken in de zorg voor kinderen en jongeren. Eén van de speerpunten van de oproep van het CGL is dan ook om een betere samenwerking tussen scholen en JGZ te bevorderen.

Sabine Neppelenbroek van GGD GHOR:

‘GGD GHOR Nederland is blij met de extra financiële impuls van het project Versterken JGZ op en met scholen. Dicht bij de jongeren, leerkrachten, ouders en andere partners op school zit de JGZ op de juiste plek met als doel: gezond opgroeien en gezond leven voor nu en in de toekomst!’

Inge Steinbuch van ActiZ:

‘ActiZ ondersteunt van harte het project Versterken JGZ op en met scholen. Wij vinden het belangrijk dat de JGZ vertrouwd, toegankelijk en zichtbaar is voor kinderen en tieners op die plek waar zij veel aanwezig zijn, namelijk op school. De JGZ kan zo beter aansluiten op de leefwereld van de scholieren en er hoeft minder met vragenlijsten gewerkt te worden. Deze impuls draagt hieraan bij en stimuleert innovatie met een financiële impuls.’

Yvonne van Heerwaarden van NCJ:

‘Als kinderen lekker in hun vel zitten en zich gezond ontwikkelen, kunnen zij optimaal presteren en participeren op school. Het NCJ beschouwt de samenwerking tussen de JGZ, het onderwijs, gezondheidsbevorderaars, leerlingen en ouders als basis om te kunnen bepalen wat een kind hiervoor nodig heeft. Dat de Jeugdimpuls zich hier expliciet op richt, zien we dan ook als mooie kans om deze samenwerking te versterken.’



Projecten po

Training Focus op Gezondheid

Met behulp van de training Focus op Gezondheid kunnen de vrijwillige mentoren van de zestien School's cool-vestigingen leefstijluitdagingen bij hun mentorleerlingen beter leren herkennen, bespreken en eventueel aanpakken in samenwerking met onderwijs en JGZ.

Centrum Media & Gezondheid ontwikkelt de training samen met School's cool en JGZ. Alle partijen zijn ook betrokken bij het geven van de training. In eerste instantie worden de coördinatoren getraind en conform het train de trainer principe worden alle vrijwillige mentoren getraind. De samenwerking met school en JGZ maakt het mogelijk dat de mentor samen met de jongere en zijn ouders een passend advies kan geven als de leefstijl van de jongere daar aanleiding toe geeft.

Waarom sterk?

Het project scoort sterk op de criteria 'betrokkenheid jongeren en hun ouders' en 'inzet van social media'.

Door wie

Centrum Media & Gezondheid, School's cool Nederland, JOGG-gemeente Gouda, JGZ GGD Hollands Midden, Federatie Brede School Gouda e.o.

Groep 7 Basisonderwijs nieuwe stijl

De JGZ is gestart met de invoering van het vernieuwde contactmoment. Om leerlingen voor te bereiden op het contactmoment ontwikkelt de GGD met de basisscholen eigentijds voorlichtingsmateriaal in de vorm van film en spel. Het materiaal is geschikt voor groep 7 en sluit aan op het gedachtegoed van de methodiek Gezamenlijk Inschatten van de Zorgbehoefte met als speerpunten 'aandacht voor gezond opgroeien' en 'kinderen bewust maken van eigen gezondheid en welzijn'. Een goede film is een aantrekkelijke, efficiënte en uniforme vorm om bij kinderen een boodschap over te brengen. Het spel, dat kinderen in groepjes spelen, diept de onderwerpen uit de film verder uit. Het nieuwe contactmoment vraagt specifieke expertise bij JGZ-medewerkers. Deze professionaliseringsslag is onderdeel van dit project.

Waarom sterk?

Het project scoort sterk op het criterium 'Verbeteren communicatie onderwijs en JGZ'.

Door wie

GGD Hollands Midden, afdelingen JGZ en Gezondheidsbevordering en diverse basisscholen.

Onwijs Fit!

In Brabant koppelt de JGZ de interventie Onwijs Fit! aan het landelijke leerlingvolgsysteem Beweeg ABC van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Onwijs Fit! start met een fitheids- en conditietest die leerlingen binnen twee lesuren doorlopen. De resultaten van deze testen bespreekt een medewerker van de JGZ met ouders en kind tijdens het periodiek geneeskundig onderzoek. Een koppeling van Onwijs Fit! aan het leerlingvolgsysteem Beweeg ABC helpt JGZ en vakleerkrachten bewegingsonderwijs om de vorderingen te volgen. Daarnaast kunnen zij diploma's maken voor de kinderen en de resultaten op lokaal, regionaal en landelijk niveau vergelijken.

Meerwaarde koppeling systemen

De JGZ wil kinderen met overgewicht en een slechte motoriek vroeg opsporen. Op deze manier zijn zij al in beeld voordat zij aan de beurt zijn voor het reguliere JGZ-onderzoek. Marie-José Theunissen, Jeugdarts Maatschappij & Gezondheid bij de GGD Brabant Zuid-Oost wijst op de meerwaarde van de gezondheidsonderzoeken en de uitslag van de fittesten. 'Zo leg je de nadruk op het belang van bewegen voor de gezondheid. De koppeling van Onwijs Fit! aan het Beweeg ABC vergroot ons inzicht in het beweeg-gedrag van de kinderen. Belangrijk is wel dat de onderzoeken kort na de afname van

Onwijs Fit! plaatsvinden.'

Ook het onderwijs is enthousiast. Jan van der Heijden, voorzitter college van bestuur van QliQ Primair Onderwijs, vindt het erg belangrijk dat leerlingen worden getest op fitheid en conditie. 'Vroeger was er veel meer aandacht voor de ontwikkeling van de leerlingen door middel van jaarlijkse sportkeuringen. Dat is niet meer zo. En we zien in onze omgeving dat het hard nodig is om aandacht te besteden aan de lichamelijke conditie van de leerlingen. Door de samenwerking met de JGZ vindt er meer onderzoek op de school plaats; dat kun je als school niet alleen.'

Eigen verantwoordelijkheid

Daarnaast wijst hij op een ander positief effect van fitheids-testen. 'Bij het tegengaan van overgewicht en het bevorderen van bewegen bij kinderen is de bewustwording van hun eigen verantwoordelijkheid een goede zaak. Juist zo'n test maakt dat ze leren dat ze zelf een rol hebben in het controleren van hun gewicht en hun gezondheid.' Bovendien vindt Van der Heijden een structurele aanpak belangrijk. 'Een project kan een aanjager zijn, daarna moet het een vast onderdeel worden van het lesprogramma.'

Voor meer informatie over het project Onwijs Fit! kunt u contact opnemen met Elske Beintema, GGD Brabant-Zuidoost (e.beintema@ggdbzo.nl).



Klankbordgroep jongeren

‘Ik heb zelf wel veel
ideeën over gezond
leven!’

A group of students are sitting at a table in a school cafeteria, eating and talking. In the foreground, a boy with brown hair is smiling at the camera. Next to him, a girl with curly blonde hair is eating a sandwich. To her right, another girl with reddish hair is also eating. The table is covered with food, including a green plate, a red and white bag, and a sandwich in a pink container. The background shows other students and a blue wall with white and yellow graphics.

Projecten vo

Nieuwkomers gezond

Nieuwkomers zijn kwetsbaar. Daarom is het belangrijk dat zij snel kennis maken met de JGZ zodat ze snel de juiste zorg krijgen. Op die manier maken nieuwkomers een zo goed en gezond mogelijke start in Nederland. In dit project ontwikkelt JGZ samen met het onderwijs een werkwijze voor vroegtijdige intakegesprekken die gericht zijn op nieuwkomers uit Midden- en Oost-Europese landen. Deze werkwijze is vermoedelijk ook bruikbaar voor nieuwkomers uit andere landen.

JGZ en onderwijs geven vorm aan een gezamenlijk gezondheidsplan waar naast gezonde leefstijl het passend onderwijs deel van uitmaakt. Op dit moment werken deze scholen en de JGZ nog maar zelden daadwerkelijk samen. Dit project geeft een impuls aan de samenwerking.

Waarom sterk?

Het project scoort sterk op de criteria 'Vergroten bekendheid JGZ' en 'Integrale benadering'.

Door wie

Pharos, GGD Limburg-Noord, AZC-school Roermond, Valuascollege Venlo en NT2 Mundium College Roermond.

Ouders aan Zet

De Stichting Purmerendse ScholenGroep wil met dit voorstel ouders ondersteunen in hun verantwoordelijkheid om hun kinderen een gezonde leefstijl aan te leren en een positief opvoedingsklimaat te creëren. Dit als ondersteuning van een optimale schoolloopbaan. Het project omvat gerichte ouderbijeenkomsten en specifieke werkavonden over gezond gedrag. Hierin wordt ook aandacht besteed aan het vergroten van het sociale netwerk rondom gezinnen.

Daarnaast krijgen docenten ondersteuning in de omgang met jongeren, in het bijzonder bij de gesprekken met ouders. Op die manier worden kinderen zowel vanuit thuis als vanuit school begeleid.

Waarom sterk?

Het project scoort sterk op het criterium 'Betrokkenheid ouders'.

Door wie

Stichting Purmerendse ScholenGroep, GGD Zaanstreek-Waterland, CJG-Purmerend, gemeente Purmerend, scholengemeenschap Gerrit Rietveld Purmerend en samenwerkingsverband VO-Waterland.

Mulock Houwer in Beweging!

De jeugdarts van de JGZ constateert dat jongeren van het voortgezet speciaal onderwijs van de Mulock Houwer-school een groter risico hebben op overgewicht en weinig sporten. School, JGZ, gezondheidsbevordering, eerstelijnszorg, buurtsportcoach en sportvereniging werken in het project Mulock Houwer in Beweging! intensief samen met jongeren en hun ouders. Er is aandacht voor Gezondheid, gezonde voeding en bewegen. Jongeren krijgen extra lessen over gezonde leefstijl en ontvangen ieder een advies op maat. Daarnaast is er extra aandacht voor sport en beweegactiviteiten in het bewegingsonderwijs en nemen jongeren deel aan diverse sportclinics. Ouders worden actief betrokken en nemen ook deel aan themabijeenkomsten.

Nadruk op preventie

Het project sluit goed aan bij de uitgangspunten van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo-beleid) en het programma jeugd van de gemeente Huizen. Marianne Verhage, wethouder gemeente Huizen, vertelt: 'Wat mij aanspreekt is de nadruk op preventie en de aandacht voor een gezonde leefstijl via de thema's voeding en beweging. Het project stimuleert jongeren om te sporten, maar spreekt jongeren en ouders ook aan op hun eigen kracht en verantwoordelijkheid om gezonde keuzes te maken. Een

mooi voorbeeld van: Samen leven doen we echt samen vanuit eigen kracht.'

'Het zelfbewustzijn van jongeren wordt sterker,' vult beleidsmedewerker Lizzy Mercx aan. 'Tegelijkertijd wordt ook de verbinding naar thuis en de wijk gelegd. Het mooie van het project is dat partners de jongeren opzoeken op school, een vertrouwde omgeving.'

De wethouder beschouwt het project als geslaagd als na een jaar gezonde leefstijl en gezonde voeding een vaste plaats heeft in het onderwijs van de Mulock Houwer-school en meer jongeren het leuk vinden om te bewegen en lid worden van een sportvereniging. De gemeente is onder andere bereid sportverenigingen te ondersteunen, zodat deze kwetsbare jongeren lekker kunnen sporten binnen hun clubs. 'Op die manier krijgen de resultaten van het project Mulock Houwer een plaats in de samenleving van de gemeente Huizen!'

Voor meer informatie over het project Mulock Houwer in Beweging! kunt u contact opnemen met GGD Gooi & Vechtstreek, Brigit Hamburg (b.hamburg@ggdgooi.nl).

Foto rechts: Marianne Verhage, wethouder gemeente Huizen, tussen kinderen.





Ontwikkeling schoolgezondheidsprofielen Samen sterk in nuchtere aanpak

Vanaf september 2014 voert de JGZ van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) op scholen een nieuw onderzoek uit naar de gezondheid van 15- en 16-jarigen. Behalve individuele meerwaarde biedt het onderzoek waardevol inzicht in de gezondheid op groepsniveau. Scholen reageerden dan ook enthousiast op de intentie om jaarlijks een terugkoppeling van de resultaten te krijgen voor hun gezondheidsbeleid. Het onderzoek is in samenwerking met jongeren, scholen en andere betrokkenen ontwikkeld.

In het project wordt de inhoud en vorm van het schoolgezondheidsprofiel als feedbackrapportage ontwikkeld. Het is de bedoeling om de profielen zoveel mogelijk te automatiseren. Het resultaat is een format en werkproces voor de jaarlijkse terugkoppeling van de informatie.

Waarom sterk?

Het project scoort sterk op de criteria 'Verbeteren communicatie onderwijs en JGZ', 'Inbedden JGZ in gezondheidsbeleid van school' en 'Beleidsadvisering JGZ', 'Betrokkenheid ouders'.

Door wie

VGGM, Groenhorst college Nijkerk en Arentheem college Arnhem.

Het doel is een integraal preventieprogramma te maken voor jongeren in het voortgezet (speciaal) onderwijs (vo en vso) en hun ouders, gericht op genotmiddelen en gamen. De klasprofielen vanuit de Flemovo (digitale gezondheidsvragenlijst gebruikt bij contactmomenten van de JGZ in de klassen vo 2 en 4 en vso) worden gebruikt om de klassen te kiezen die de meeste baat hebben bij de interventie Cool Choice Day en een voorlichtingsles met SMARTQUIZ.

Voorafgaand aan deze activiteiten organiseert de school een ouderavond, waarna een cursus voor ouders wordt aangeboden. De individuele uitkomsten van Flemovo per jongere worden gebruikt als screening om hen door te kunnen verwijzen naar (groeps)gesprekken (Moti-4) op school voor verslavingsgevoelige jongeren.

Waarom sterk?

Het project scoort sterk op de criteria 'Betrekken jongeren', 'Inbedden gezondheidsbeleid in school' en 'Samenwerking lokaal niveau'.

Door wie

GGD Flevoland, Tactus verslavingszorg en vier vo scholen in Flevoland (onder andere Echnaton in Almere).

Vroegsignalering bij depressieve klachten

De interventie Een sprong vooruit helpt jongeren met depressieve klachten. Farina Oprins, arts Maatschappij & Gezondheid bij de GGD Hart voor Brabant, vertelt dat de interventie uitgaat van de eigen kracht van de jongere. Leerlingen ontdekken hoe je een probleem of situatie anders kunt benaderen. Het helpt om bij jezelf na te gaan of je gedachten over een situatie wel waar zijn. Of dat ze gebaseerd zijn op onjuiste aannames. Op deze manier ontvangt de jongere handvatten om situaties die ze lastig vinden of waar ze bang voor zijn, beter het hoofd te bieden.

Het taboe doorbreken

Op de vraag wat het belangrijkste is bij vroegsignalering, antwoordt Oprins dat jongeren met psychische klachten zeer moeilijk in beeld komen. 'Het is een onderwerp waar jongeren niet gemakkelijk over praten. Niet in de klas, niet met de mentor en zelfs niet met de ouders. Het project is bedoeld om dit nu juist te doorbreken.' Via de school krijgen alle leerlingen een vragenlijst (de CDI-II) aangeboden die screent op depressieve klachten. Afhankelijk van de score vult de leerling na een maand nogmaals een vragenlijst in. Dit om te voorkomen dat 'even niet lekker in je vel zitten' de score beïnvloedt. Afhankelijk van de score ontvangt de leerling een uitnodiging voor de interventie of een gesprek.

Unieke samenwerking met scholen

In dit project werken het Samenwerkingsverband Brabant Noordoost, de GGZ Oost Brabant, Aanzet (schoolmaatschappelijk werk), Indigo Brabant, de gemeente Oss en de GGD Hart voor Brabant intensief samen. Scholen realiseren hoe moeilijk het is de leerlingen te bereiken. Mentoren werken graag mee om hun leerlingen nog beter voor te bereiden op hun toekomst in de maatschappij.

Farina Oprins: 'Vroegsignalering voorkomt een depressie in de toekomst. Depressiviteit is een van de meest voorkomende psychische aandoeningen bij jongeren. Het is een stoornis met hoge zorgkosten. Voor jongeren is de consequentie groot. Zij ervaren leerproblemen, het schoolverzuim neemt toe en een depressie vergroot de kans dat de jongere niet doorstroomt naar het vervolg onderwijs. Juist in de puberteit neemt het aantal jongeren met psychische klachten sterk toe. Als in de vroege puberteit depressieve symptomen aanwezig zijn, is dat een duidelijke voorspeller van een depressie op latere leeftijd. Preventief signaleren en er iets mee doen, levert de maatschappij dus veel op!'

‘Als een vriendin me een keer geen gedag zegt, betekent dat nog niet meteen dat ze me niet meer aardig vindt... Ik kan nu op school wel meer mezelf zijn.’

Link: Magazine over geestelijke gezondheid. Editie Kind en Jeugd, juni 2014, GGZ Oost Brabant





Projecten vo & mbo

Klankbordgroep mbo-studenten

‘Als je hulp wilt hebben,
moet je ook zelf initiatief
kunnen nemen.’

Twee projecten richten zich op het terugdringen van ziekteverzuim bij leerlingen van het voortgezet en middelbaar (beroeps)onderwijs. Beide projecten gebruiken M@zl, een werkwijze gericht op het terugdringen van ziekteverzuim en voortijdig schoolverlaten. Binnen M@zl signaleert de school, adviseert de jeugdarts en handhaaft de leerplichtambtenaar. Doel van beide projecten is dat mentoren/zorgcoördinatoren zich competent voelen om ziekteverzuim bij hun leerlingen bespreekbaar te maken. Het ziekteverzuim van jongeren neemt af en hierdoor daalt het aantal voortijdige schoolverlaters.

Workshop Gespreksvoering mentoren bij ziekteverzuim

In dit project krijgen JGZ-medewerkers een training (volgens het train-de-trainer-principe) in het geven van de workshop Gespreksvoering M@zl. Vervolgens geven deze JGZ medewerkers de workshop voor alle mentoren van genoemde scholen en zijn de mentoren in staat de gesprekken over ziekteverzuim effectief te voeren. De workshop wordt geëvalueerd. Deze evaluatie staat aan de basis voor de trainingen op andere scholen.

Door wie

GGD Limburg-Noord, Valuas college Venlo, Kwadrant Weert.

Workshop Effectieve gespreksvoering ziekteverzuimbegeleiding (ingekort)

In dit project krijgen mentoren/studieloopbaanbegeleiders in het voortgezet en middelbaar (beroeps)onderwijs een workshop Gespreksvoering ziekteverzuim. In totaal worden minimaal 50 workshops gegeven/en ontvangen minimaal 300 deelnemers een training. De workshop is onderdeel van de systematische begeleiding vanuit de GGD bij integrale en structurele aandacht voor ziekteverzuimbegeleiding (M@zl). De JGZ begeleidt de scholen. Het interne workshop-programma wordt beschreven in een handleiding voor de Gezonde School-aanpak, en geplaatst in de Interventie-database (Loketgezondleven.nl). Daardoor is hij beschikbaar voor landelijk gebruik.

Door wie

GGD West-Brabant en 26 onderwijsinstellingen (vo en mbo) in het werkgebied van de GGD.

Waarom sterk?

Beide projecten scoren sterk op de criteria 'Betrokkenheid Jongeren', 'Bevorderen gezondheid en gedrag', 'Inbedden JGZ in het gezondheidsbeleid van school' en 'Ideeën contactmoment pubers'.

A photograph of three young people in a meeting. A woman with brown hair is in the foreground, seen from the back. A blonde woman with bangs is in the middle ground, looking towards the right. A Black man is in the background, also looking towards the right. They appear to be in a casual setting, possibly a classroom or a meeting room, with a red wall in the background.

Project mbo

Klankbordgroep mbo-studenten

‘Soms moet je even vallen om te realiseren dat je hulp nodig hebt. Dan ben je net klaar om hulp te accepteren.’

JGZ op het ROC: Een gezond idee

Het project JGZ op het ROC: Een gezond idee brengt een gezonde leefstijl structureel onder de aandacht van het ROC Nijmegen. ‘Een aantal jaren geleden is aan de GGD gevraagd mee te kijken op het ROC naar aanleiding van loverboy-problematiek,’ aldus Tanja de Best, jeugdarts GGD Gelderland-Zuid. Al gauw bleek dat er meer gezondheidsvraagstukken spelen. Daarom houdt de JGZ nu gezondheidssprekuren op school. De Best vertelt dat slaapproblemen, verslavingsproblematiek inclusief game- en internetverslaving en seksuele gezondheid steevast in de top drie staan van de problemen die ze tegenkomt.

Structurele aandacht voor gezonde leefstijl

‘Het doel van het project is structurele aandacht voor gezonde leefstijl, de bewustwording hiervan bij studenten en de positieve effecten hiervan op de onderwijsprestaties’, vervolgt Maria Heijna. Zij is manager expertisecentrum studentbegeleiding ROC Nijmegen. De samenwerking tussen JGZ en onderwijs is erop gericht dat studenten lekker in hun vel zitten, optimaal kunnen profiteren van het onderwijs en hun opleiding met een diploma afronden om zo een goede start te maken in de samenleving. De jeugdarts en trajectbegeleider werken nauw samen in de begeleiding van de studenten. De trajectbegeleider meldt

de student aan voor het spreekuur. Op basis van informatie vanuit het onderwijs gaat de jeugdarts samen met de student aan de slag. Samen met student en de school stelt de JGZ vervolgens een gezondheidsplan op. Belangrijke winstpunten zijn: de student krijgt de ondersteuning die nodig is en de docent kan zich richten op het geven van onderwijs.

Gezonde student

Een onderdeel van het project is het opstellen van de teamplannen Gezond ROC. Op basis van de uitkomsten van Test je Leefstijl stellen de onderwijsteams een paragraaf Gezonde student op. Zij maken gebruik van de expertise van de JGZ om de juiste aandachtspunten voor het komende schooljaar te kiezen. De JGZ voert de gezondheidsactiviteiten uit samen met de (afdeling) gezondheidsbevordering, maar ook met andere partners. Op die manier geven de school en JGZ samen gezondheid en een gezonde leefstijl een structurele plaats in het onderwijs.

Voor meer informatie over het project JGZ op het ROC: Een gezond idee, kunt u contact opnemen met GGD Gelderland-Zuid, Ellen Brakels (ebrakels@ggd gelderlandzuid.nl).

Van losse projecten naar het grotere geheel

Samen toewerken naar een krachtiger en toekomstbestendiger JGZ...

De projecten zijn geselecteerd op basis van een aantal criteria, zoals het vergroten van bekendheid en toegankelijkheid van JGZ voor jongeren, ouders en onderwijs. Met deze twaalf projecten komen alle criteria en uitgangspunten aan de orde. Met de sterke kanten van de projecten willen we andere organisaties inspireren. Zo dragen we bij aan het nog krachtiger neerzetten van JGZ, op en met scholen.

Leren van de ervaringen en opbrengsten inzichtelijk ...

Alle projecten zullen rapporteren over de opgedane ervaringen en opbrengsten. Binnen de oproep was geen budget beschikbaar voor onderzoek. Projecten die slim gebruik konden maken van bestaande monitoractiviteiten kregen daarom een hogere prioriteit. Op die manier kan de bijdrage aan een gezonde leefstijl van jongeren, maar ook de versterking van de samenwerking tussen JGZ, onderwijs en jongeren en hun ouders zoveel mogelijk vastgesteld worden.

Communicatie en interactie met professionals van belang...

Tijdens de looptijd presenteren de organisaties hun projectervaringen op werkconferenties, netwerkbijeenkomsten, symposia en in vakliteratuur. Alle projecten leveren aan het eind een methodiebeschrijving op ter ondersteuning van andere organisaties die in hun regio gebruik willen maken van de opgedane ervaringen. Het CGL communiceert via Loketgezondleven.nl en Gezondschool.nl. De opgedane ervaringen worden ook ingebed in de Gezonde School-aanpak. Zo realiseren we een samenhangend aanbod van activiteiten die jongeren stimuleren tot een een gezonde leefstijl.

Betere zichtbaarheid van de JGZ als geheel...

Elk project levert een bijdrage aan het sterker neerzetten van de JGZ. Met alle projecten bij elkaar hopen we een bijdrage te leveren aan het neerzetten van een toekomstbestendige en krachtige JGZ op en met scholen. JGZ wordt een herkenbare partner voor het onderwijs. Leerkrachten en jongeren vinden hun weg naar JGZ als ze vragen hebben over opvoeden en opgroeien en er tijdelijk extra ondersteuning nodig is.

Borging na afloop om structureel te vervolgen...

De activiteiten uit de projecten zijn ingebed in een groter geheel en hebben grote kans om structureel te worden. Daar zijn de projecten mede op geselecteerd. Ook kijken we samen met betrokken partners en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten op welke wijze de leerervaringen uit deze projecten geborgd kunnen worden en een structureel karakter kunnen krijgen.

Samenwerking

Het RIVM Centrum Gezond Leven werkt samen met het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ), ActiZ, GGD GHOR Nederland en de PO-Raad, VO-raad en MBO raad. Ook andere stakeholders zijn actief betrokken, zoals Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), ZonMw, Artsen Jeugdgezondheidszorg Nederland (AJN), Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN), thema-instituten (LOT-i), Nederlands Jeugd instituut (NJI). Deze organisaties hebben een brede maatschappelijke verantwoordelijkheid binnen het jeugddomein. CGL verbindt daarom hun kennis en expertise graag aan het project. Zij kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het borgen en overdraagbaar maken van de projectresultaten van Versterking Jeugdgezondheidszorg op en met scholen.

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

september 2014



Ga voor meer informatie naar:

www.loketgezondleven.nl (professionals JGZ en gezondheidsbevordering)

www.gezondeschool.nl (onderwijsprofessionals)

Of mail of bel naar
gezondeschool@rivm.nl
tel. 030 274 47 98